

Aan het Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten
Hillegom, Katwijk, Lisse, Noordwijk en Teylingen
Verzonden via: programmaLGDG@hltsamen.nl
c.c. De Gemeenteraad van Hillegom

Hillegom, 22 juli 2025

Betreft: Zienswijze Ontwerp Programma Landelijk Gebied Duurzame Greenport

Geacht college, geachte raadsleden,

Ik zet mij al vele decennia in voor het cultuurhistorisch landschap en erfgoed van de Duin- en Bollenstreek en voor Hillegom in het bijzonder. Daarom heb ik de totstandkoming van het ontwerp Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport (PLGDG) als opvolger van de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG), met interesse gevolgd en heb ik actief deelgenomen aan het participatietraject.

Ik ben enorm geschrokken van de inhoud van het ontwerp PLGDG, dat voor Hillegom verstrekkende gevolgen heeft. Dit regionale programma maakt het mogelijk dat maar liefst vier zanderijgebieden in Hillegom worden opgeofferd voor woningbouw, bedrijventerreinen of verkeerswegen. Dit heeft een enorme verstedelijking tot gevolg, waardoor de identiteit en leefbaarheid van Hillegom en de Bollenstreek gevaar lopen. Hierbij stuur ik u mijn zienswijze om u op deze gevaren te wijzen.

Landschap en cultuurhistorie

In het PLGDG wordt meer aandacht besteed aan de bodem en het landschap als bepalende factoren bij ruimtelijke ontwikkeling dan in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport (ISG). Daardoor biedt het PLGDG zeker kansen voor behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden en voor een kwaliteitsverbetering van het landschap.

Maar dan moeten die kansen wel echt benut worden! In het PLGDG staat dat de digitale Cultuurhistorische Atlas Duin- en Bollenstreek en de provinciale en lokale waardenkaarten, die in samenspraak met het CultuurHistorisch Genootschap en lokale erfgoedorganisaties zijn ontwikkeld, een inspiratiebron moeten vormen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Met de gemeenten zijn hierover ook afspraken gemaakt, maar in werkelijkheid worden deze bronnen van kennis nog te vaak vergeten of genegeerd.

Ik mis in het PLGDG ook het "Voorstel Bescherming cultuurhistorische waarden in de gemeente Hillegom", dat al in 2022 door de Erfgoedcommissie HLT, het CHG en Stichting Vrienden van Oud Hillegom is aangeboden aan de gemeente Hillegom. Daarin staan concrete voorstellen voor het aanwijzen van beschermde landschappen (o.a. Hillegommerbeek-Veenenburg) die in het PLGDG een plek zouden moeten hebben, maar hierin helaas ontbreken. Een gemiste kans!

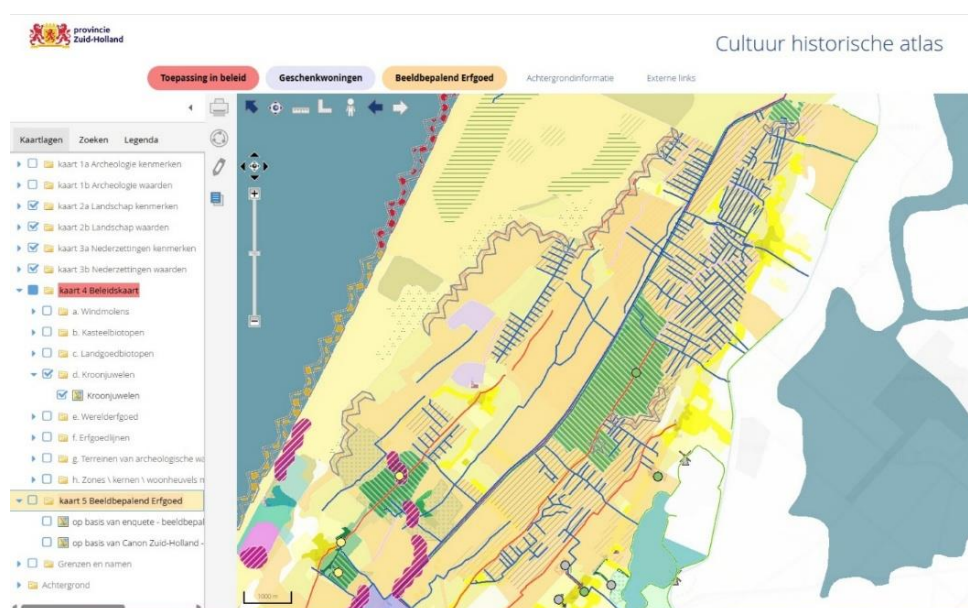
Het zanderijenlandschap is beschermd

Hillegom beschikt over een uniek landschap: het zanderijenlandschap op de meest oostelijke strandwal (binnenduin). Die ligt tussen de N208 en de Loosterwegen en strekt zich op Hillegoms grondgebied uit van het Lokhorsterduin in het noorden tot het Keukenhofbos in het zuiden. Deze strandwal is in de loop der eeuwen vrijwel helemaal afgegraven voor de zandwinning en de bloembollenteelt. Op deze strandwal liggen de oudste bollengronden van de Bollenstreek, die cultuurhistorisch en landschappelijk het meest waardevol zijn.

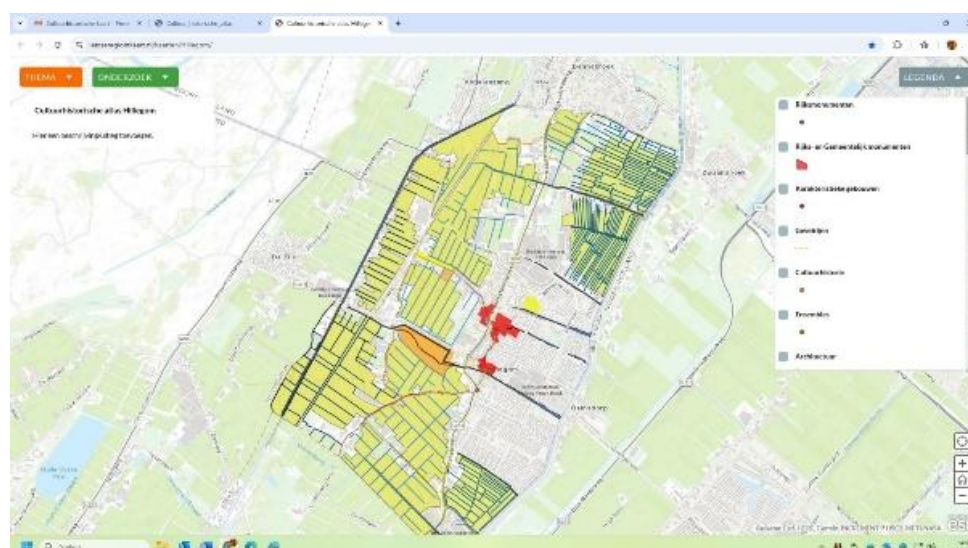
Cultuurhistorische Waardenkaarten

Dit zanderijengebied is een beschermd landschap. De Provincie Zuid-Holland heeft het decennia geleden al opgenomen in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart. De gemeente Hillegom heeft in 2023 zelf een cultuurhistorische waardenkaart gemaakt, als onderdeel van de Omgevingsvisie (zie onderstaande kaarten).

Op beide waardenkaarten zijn alle zanderijen in Hillegom, met hun kenmerkende zandslotenpatroon, bollenvelden en hoge duinwegen aangegeven als landschap van hoge cultuurhistorische waarde. De wegen tussen de zanderijen, met name de Stationsweg, Veenenburgerlaan en Loosterweg en de karakteristieke lintbebouwing daarlangs, hebben een hoge cultuurhistorische waarde als nederzetting. Zowel de Provinciale als de Gemeentelijke Waardenkaart zijn geldende beleidsinstrumenten, waarmee rekening moet worden gehouden bij de ruimtelijke ordening. De in het PLGDG genoemde bouwlocaties en plannen voor infrastructuur zijn in tegenspraak met deze beide waardenkaarten.

Cultuurhistorische Waardenkaart Provincie Zuid-Holland: <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/erfgoed-en-cultuur/cultuurhistorische-kaart>

Cultuurhistorische Waardenkaart Gemeente Hillegom: www.leidseregioinkaart.nl/kaarten/Hillegom/

Selectief gebruik van begrip kwalitatieve openheid

In het PLGDG worden criteria genoemd waarmee de verschillende landschappen met elkaar worden vergeleken. Zo wordt op pagina 57 van het PLGDG het begrip "kwalitatieve openheid" als nieuw criterium ingevoerd. Dit wordt vervolgens gebruikt om de bewering te staven dat "de Zanderij tussen Stationsweg en Wilhelminalaan geen essentieel onderdeel vormt van het open en aaneengesloten bollenlandschap, omdat dit gebied aan alle kanten wordt omsloten door woningen."

Deze woningen betreffen echter de karakteristieke lintbebouwing, die onderdeel is van het zanderijenlandschap. De Zanderij is grotendeels een open bollengebied op eersteklas bollengrond, zonder storende bebouwing en met lange zichtlijnen. Vanwege deze niet kloppende redenering wordt De Zanderij in het PLGDG aangewezen als mogelijke woningbouwlocatie. Dit geldt eveneens voor de zanderij tussen de Pastoorlaan en Stationsweg, terwijl het gebied tussen de Pastoorlaan en Noorderlaan het label reservelocatie voor bedrijven heeft gekregen. Door selectief gebruik van het begrip kwalitatieve openheid worden landschappen met verschillende wordingsgeschiedenis tegen elkaar uitgespeeld. Met als gevolg dat zo drie waardevolle zanderijgebieden in Hillegom worden 'afgeschreven'.

Woningbouw in het buitengebied

Het is een goede zaak dat in het PLGDG wordt voorgesteld af te stappen van het systeem met dure GOM-woningen in het buitengebied. Dit heeft ervoor gezorgd dat op willekeurige plaatsen villa's en villawijkjes zijn gebouwd, die het open landschap van Hillegom en de Bollenstreek op veel plaatsen hebben aangetast.

De bouw van clusters reguliere woningen sluit beter aan bij de woningbehoeften, maar als dit gebeurt aan de randen van de kern, zal dit hoe dan ook ten koste gaan van de open ruimte en van eersteklas bollengrond.

Het PLGDG biedt, in combinatie met de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan Buitengebied, geen enkele garantie dat het open landschap in het buitengebied ook echt open blijft. Daardoor bestaat nog steeds het gevaar dat de dorpen in de Bollenstreek uiteindelijk aan elkaar groeien.

Geen woningbouw op bollengrond

Het is opvallend dat in het PLGDG het minimum van 2.625 hectare eersteklas bollengrond binnen de Duin- en Bollenstreek niet is vermeld. Deze 2.625 hectare is steeds in de ISG's opgenomen en wordt ook in de Omgevingsvisie Actualisatie 2025 van Hillegom als ondergrens aangehouden. Het loslaten van deze afspraak uit het Pact van Teylingen in het PLGDG doet het ergste vrezen.

In het PLGDG (pag. 55) staat dat woningbouw alleen op locaties op zandgronden mag plaatsvinden. In Hillegom kan het dan alleen gaan om de zanderijgebieden ten westen van de N208, die zowel cultuurhistorisch als en landschappelijk zeer waardevol zijn. Bovendien liggen hier de eersteklas bollengronden die voor de bollensector het belangrijkste zijn en zeer moeilijk te compenseren zijn.

Ik ben van mening dat het open landschap van Hillegom, en zeker de eersteklas bollengronden op de strandwal, niet opgeofferd mag worden voor woningbouw. Hillegom heeft de afgelopen decennia al meer dan voldoende woningen gebouwd. Bovendien worden die woningen voor een groot deel bewoond door mensen vanuit andere regio's.

Nieuwe weg door de zanderijgebieden

Niet alleen bovenstaande zanderijgebieden dreigen verloren te gaan. Ook het zanderijgebied ten zuiden van Hillegom, tussen de Hillegommerbeek en de Hyacintenlaan, wordt bedreigd, maar dan door de aanleg van een nieuwe weg. Van deze nieuwe verbindingsweg tussen de N207 naar de N206 zijn nut en noodzaak tot op heden niet aangetoond. Bovendien ontstaat hierdoor een randweg rond Hillegom, die het waardevolle en toeristisch belangrijke zanderijenlandschap in het gebied Veenenburg doorkruist, met alle gevolgen voor de unieke hoge wegen (Veenenburgerlaan en Loosterweg) en de cultuurhistorisch waardevolle Leidsevaart.

De nieuwe weg zal bovendien vele percelen eersteklas bollengrond doorsnijden. Op de bollengronden binnen deze randweg zal rendabele bloembollenteelt moeilijk vol te houden zijn, zodat dit op termijn zal leiden tot het volbouwen van het zanderijengebied tussen de Wilhelminalaan en de nieuwe verbindingsweg. Dan worden ook de zanderijgebieden ten zuiden van Hillegom om zeep geholpen en is van Hillegom als dorp in de Bollenstreek niet veel meer over.

Verstedelijking rond station Hillegom

In het PLGDG staat ook het plan om vanaf de nieuwe verbindingsweg een aftakking te maken naar het NS-station Hillegom, dat dan als OV-hub moet gaan fungeren. Dit vergt de aanleg van wegen, busbanen en parkeerterreinen aan weerszijden van de spoorlijn en daar zullen onherroepelijk woonwijken omheen gebouwd worden. Hierdoor zullen de gebieden rond station Hillegom en tussen spoor en vaart verstedelijken. Van het open agrarisch gebied tussen Hillegom en De Zilk en rond de Leidsevaart blijft dan ook niets meer over.

Vier zanderijgebieden lopen gevaar

Kortom: dit Programma Landelijk Gebied en Duurzame Greenport biedt dus de mogelijkheid om plannen uit te voeren waarbij maar liefst vier zanderijgebieden in Hillegom worden opgeofferd: twee voor woningbouw, een voor bedrijven en de vierde voor wegen en openbaar vervoer.

Dit zorgt ervoor dat Hillegom in hoog tempo zal verstedelijken. Ik hoop dat zowel het College van B&W als de gemeenteraad van Hillegom zich dit goed zullen realiseren.

De koers van het PLGDG heeft verstrekkende gevolgen voor het buitengebied van Hillegom en daarmee voor de hele Bollenstreek. Deze koers wijkt bovendien af van het tot nu toe vastgestelde beleid van Hillegom om niet op bollengrond te bouwen. Ik vind het een slechte zaak dat dit soort belangrijke toekomstplannen in een uitvoeringsprogramma staan dat alleen door de colleges van B&W, ambtenaren en adviesbureaus wordt samengesteld, terwijl de gemeenteraden bij de totstandkoming van dit programma nauwelijks een rol spelen.

Schrikbeeld

We doen in de Bollenstreek al decennia lang moeite om te voorkomen dat hier een Bollenstad komt, maar door dit Programma LPDG, dat nota bene door de gemeenten zelf is opgesteld, komt die Bollenstad er alsnog.

Bollenstad-Zuid bestaat immers al, rondom station Voorhout. Als dit PLGDG wordt uitgevoerd bestaat de kans dat rond station Hillegom Bollenstad-Noord ontstaat. Zo ontstaan twee verstedelijkte zones met daartussen, als een soort Central Park, de Keukenhof met wat bollenvelden eromheen. Een reservaat waar toeristen het kleinschalige landschap en de bloembollencultuur van de Bollenstreek nog kunnen beleven. Dit schrikbeeld baart mij grote zorgen.

Ook de Stichting Vrienden van Oud Hillegom, het CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek, KAVB/LTO en de Alliantie Bollenstreek wijzen hierop in de door hen ingediende zienswijzen. Ik verzoek u ook deze zienswijzen zeer serieus te nemen.

In het belang van cultuurhistorie, de openheid en kleinschaligheid van het landschap, de identiteit van Hillegom en de Bollenstreek, verzoek ik u zuinig te zijn op de open landschappen, vooral die rond Hillegom, en de in het PLGDG genoemde bouwlocaties en verkeerswegen die een aantasting hierop vormen uit het plan te schrappen.

Met vriendelijke groet,
Inwoner Hillegom (*geanonimiseerd door de griffie*)